گزارش خبر
NEWSREPORT

کد خبر: ۵۳۵۷۳۴
شنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۵ ۱۳:۵۷

آیا قفل آبراه نفتی باز خواهد شد؟

مسیر تازه هرمز رونمایی می‌شود

تهران و مسقط بر سر ایجاد یک مسیر موقت جدید برای تردد کشتی‌ها در تنگه هرمز به توافق رسیده‌اند؛ توافقی که قرار است در نشست هشت‌جانبه مسقط تشریح شود، اما به معنای بازگشایی کامل این آبراه راهبردی نیست.<;br&#۴۷>

پایگاه اطلاع رسانی دریا و نفت: مسقط روز دوشنبه ۲۳ شهریور میزبان نشستی کم‌سابقه با حضور مقامات ارشد هشت کشور ساحلی خلیج فارس خواهد بود؛ نشستی که ایران، عراق و کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس را در نخستین گفت‌وگوی مشترک منطقه‌ای پس از آغاز درگیری‌های نظامی میان ایران، آمریکا و اسرائیل گرد هم می‌آورد. اگرچه موضوعات مختلف امنیتی و سیاسی منطقه در دستور کار این نشست قرار دارد، اما مهم‌ترین محور مذاکرات به تنگه هرمز و سازوکار جدید عبور و مرور کشتی‌ها در این آبراه حیاتی بازمی‌گردد. بر اساس گزارشی که امواج‌مدیا به نقل از یک منبع آگاه سیاسی در ایران منتشر کرده، تهران و مسقط بر سر ایجاد یک مسیر موقت جدید برای تردد کشتی‌ها به توافق رسیده‌اند و قرار است جزئیات این توافق در نشست عمان به صورت رسمی تشریح شود.

مسیر جدید تنگه هرمز چگونه خواهد بود؟

توافق ایران و عمان پس از مذاکراتی که در پی امضای تفاهم‌نامه اسلام‌آباد آغاز شد، به طراحی یک مسیر جدید برای تردد کشتی‌ها در تنگه هرمز منجر شده است. این مسیر که به «مسیر میانی» معروف شده، شامل دو مسیر رفت و برگشت برای ورود و خروج کشتی‌هاست. بر اساس طرح مورد توافق، مسیر ورود کشتی‌ها به خلیج فارس در آب‌های سرزمینی ایران و مسیر خروج آنها در آب‌های سرزمینی عمان قرار خواهد داشت. این سازوکار در قالب یک «طرح جداسازی ترافیک» یا Traffic Separation Scheme موقت تعریف شده است؛ به این معنا که مسیر فعلی، راهکاری موقت برای سامان‌دهی عبور کشتی‌ها خواهد بود و مذاکرات تهران و مسقط برای طراحی یک مسیر دائمی در ادامه دنبال می‌شود. در کنار تعیین مسیر عبور کشتی‌ها، موضوعاتی مانند نحوه مدیریت تنگه، ارائه خدمات دریایی و هزینه این خدمات نیز همچنان در مذاکرات ایران و عمان مطرح است.

بقائی: هدف، ایجاد سازوکار امنیت مشترک است

اسماعیل بقائی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران، با اشاره به برگزاری نشست عمان گفته است ایران و عمان به‌عنوان دو کشور ساحلی تنگه هرمز، درباره روند مذاکرات و نتایج حاصل‌شده توضیح خواهند داد. به گفته او، هدف از این گفت‌وگوها ایجاد سازوکاری است که منافع و امنیت مشترک همه کشورهای منطقه را تأمین کند و از مداخلات خارجی دور باشد. بقائی همچنین در واکنش به تحلیل‌هایی که برگزاری این نشست را عاملی برای کاهش قیمت جهانی نفت می‌دانند، تأکید کرده است که تصمیم برای برگزاری نشست مربوط به روزهای اخیر نیست و نباید یک تحول دیپلماتیک منطقه‌ای صرفاً از زاویه تأثیر آن بر بازار نفت ارزیابی شود.

چه کشورهایی در نشست هشت‌جانبه مسقط حضور دارند؟

هشت کشور ساحلی خلیج فارس، یعنی ایران، عراق و شش عضو شورای همکاری خلیج فارس، در این نشست حضور خواهند داشت. با این حال، سطح نمایندگی کشورها یکسان نیست. ایران با حضور عباس عراقچی، وزیر امور خارجه، و عراق با حضور فواد حسین در نشست شرکت می‌کنند. امارات متحده عربی نیز حضور خود را در سطح وزیر مشاور تأیید کرده و عبدالله بن زاید، وزیر امور خارجه این کشور، در نشست حاضر نخواهد بود. طرح برگزاری این نشست ابتدا از سوی عمان مطرح شد و پس از حمایت محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان، با استقبال سایر کشورهای عربی منطقه مواجه شد.

توافق تهران و مسقط؛ به معنای بازگشایی هرمز نیست

با وجود اهمیت توافق جدید ایران و عمان، یک نکته کلیدی همچنان پابرجاست: این توافق به معنای بازگشایی کامل تنگه هرمز نیست. منبع آگاه ایرانی مورد استناد امواج‌مدیا نیز تأکید کرده است که توافق تهران و مسقط تنها بخشی از سازوکار لازم برای بازگشت تردد عادی در تنگه است و بازگشایی کامل هرمز شرایط جداگانه‌ای دارد. ایران پیش از این نیز اعلام کرده بود که توافق با عمان را نباید با تصمیم نهایی درباره بازگشایی تنگه یکی دانست. تهران شرایط خود برای بازگشایی هرمز را به طرف آمریکایی منتقل کرده و یکی از محورهای اصلی آن، بازگشت واشنگتن به تعهدات مندرج در تفاهم‌نامه اسلام‌آباد عنوان شده است. برخی گزارش‌ها نیز از مطرح شدن شروط سختگیرانه‌تر از سوی ایران برای اجرای بند نخست این تفاهم‌نامه خبر می‌دهند؛ شروطی که توقف دائمی جنگ در تمامی جبهه‌ها، رفع محاصره یمن و خروج نیروهای اسرائیلی از جنوب لبنان را نیز دربر می‌گیرد.

قطر و عربستان؛ دیپلماسی موازی در کنار مسقط

هم‌زمان با تلاش عمان برای ایجاد یک سازوکار منطقه‌ای درباره تنگه هرمز، قطر نیز کانال ارتباطی خود با تهران را فعال نگه داشته است. بر اساس گزارش امواج‌مدیا، مقامات ارشد قطر طی هفته گذشته دو بار به تهران سفر کرده‌اند و مذاکراتی چندساعته با مقام‌های وزارت امور خارجه ایران داشته‌اند. دوحه که پیش‌تر نیز در پرونده‌های حساس مرتبط با ایران نقش میانجی ایفا کرده بود، از ابتکار عمان حمایت کرده و تهران را به مشارکت در

نشست منطقه‌ای مسقط تشویق کرده است. در سوی دیگر، ارتباط تهران و ریاض نیز همچنان برقرار است؛ هرچند تحولات نظامی در یمن و حملات انصارالله به زیرساخت‌های انرژی، شرایط را برای برگزاری مذاکرات گسترده‌تر میان ایران و عربستان پیچیده کرده است.

هزینه خدمات دریایی؛ چالش بعدی تنگه هرمز

یکی از مهم‌ترین موضوعات مورد اختلاف در مذاکرات مربوط به آینده تنگه هرمز، نحوه مدیریت آبراه و دریافت هزینه برای خدمات دریایی است. آمریکا و برخی کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس با دریافت چنین هزینه‌هایی مخالف هستند. در مقابل، تهران با استناد به مفاد تفاهم‌نامه اسلام‌آباد، این موضوع را در چارچوب مذاکرات دوجانبه با عمان دنبال می‌کند. بر اساس موضع ایران، سایر کشورهای منطقه در جریان مذاکرات قرار خواهند گرفت، اما گفت‌وگو درباره جزئیات مدیریت و هزینه خدمات دریایی، موضوعی میان تهران و مسقط خواهد بود.

چرا کشورهای عربی به گفت‌وگو با تهران روی آورده‌اند؟

نشست مسقط در شرایطی برگزار می‌شود که جنگ و ناامنی، ریسک‌های امنیتی و اقتصادی منطقه را افزایش داده و آینده تردد از تنگه هرمز همچنان یکی از نگرانی‌های اصلی بازار انرژی جهان است. در چنین شرایطی، کشورهای عربی منطقه بیش از گذشته به دنبال ایجاد کانال‌های ارتباطی مستقیم با تهران هستند؛ به‌ویژه آنکه اتکای کامل به تضمین‌های امنیتی آمریکا در شرایط فعلی، برای آنها با ریسک‌های بیشتری همراه شده است. از این منظر، نشست هشت‌جانبه عمان را می‌توان تلاشی برای ایجاد یک سازوکار منطقه‌ای دانست؛ سازوکاری که در کوتاه‌مدت می‌تواند به سامان‌دهی عبور کشتی‌ها از تنگه هرمز کمک کند، اما هنوز با بازگشایی کامل این آبراه فاصله دارد. در واقع، مسیر جدید تردد در صلاله و توافق تهران و مسقط می‌تواند یک گام مهم برای کاهش ریسک کشتیرانی باشد؛ اما کلید بازگشایی کامل هرمز همچنان در گرو تحولات سیاسی و نظامی گسترده‌تر منطقه است.اگر بخواهی، می‌توانم برای همین گزارش ۱۰ تیتر جنجالی‌تر و کلیک‌خورتر در سبک تجارت‌نیوز هم پیشنهاد بدهم.